...Po radę do książki

septem
septem.pl

IDŹ DO:

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

KATALOG KSIĄŻEK:

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

CENNIK I INFORMACJE:

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

CZYTELNIA:

- Fragmenty książek online

+ do koszyka

do przechowalni

BESTSELLER NOWOŚĆ

Wino dla bystrzaków

Autor: Ed McCarthy, Mary Ewing-Mulligan
Tłumaczenie: Cezar Matkowski
ISBN: 978-83-246-1856-9
Tytuł oryginału: Wine For Dummies
Format: 180x235, stron: 440

Dowiedz się więcej, a więcej zrozumiesz!
Tajemnice wytrawnego smaku

Wino. Fascynujący napój, opiewany przez poetów w setkach wierszy. Jest nieskończonym źródłem rozkoszy zarówno dla znawców, jak i amatorów-entuzjastów, podawanym równie chętnie na wyrafinowanych przyjęciach i niezobowiązujących spotkaniach towarzyskich. Jeśli intryguje Cię nieprzebrany świat smaków tych białych, różowych i czerwonych trunków, jeśli chcesz pogłębić swoją wiedzę na ich temat, a potem czerpać większą przyjemność z ich smakowania – zapraszamy do lektury!

Dzięki tej książce poznasz podstawowe gatunki wina, sposoby jego degustowania i rodzaje winogron. Nauczysz się radzić sobie ze snobistycznymi sprzedawcami, kartami win w restauracji oraz otwieraniem butelek. Czeka Cię też niezapomniana podróż po najważniejszych winiarskich regionach Europy, a także wyprawa do Australii, Nowej Zelandii, Chile, Argentyny, Republiki Południowej Afryki i USA. Poznasz też szczegółowo egzotyczne oblicze wina, w tym jego fascynujące odmiany, takie jak szampan, sherry, porto, sauternes i wiele innych. Nie brak tu również informacji o tym, jak opisywać i oceniać wino oraz w jaki sposób dobierać odpowiedni napój do konkretnych potraw.

- Naucz się rozpoznawać odmiany winogron i rodzaje wina.
- Dowiedz się, jak czytać karty win i etykiety na butelkach.
- Poznaj sposoby ubijania dobrego interesu przy kupowaniu win.
- Sprawdź, jak wybrać wina odpowiadające Twojemu podniebieniu.
- Wiedz, jak wybierać, składować, otwierać, nalewać i smakować wino.

Ponadto znajdziesz tu dwa dekalogi: obnażamy 10 mitów o winie i odpowiadamy na 10 popularnych pytań na jego temat

Helion

Wydawnictwo Helion
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl

e-mail: septem@septem.pl
redakcja: redakcjawww@septem.pl
informacje: o księgarni septem.pl

Spis treści

O autorach **13**

Podziękowania od autorów **15**

Wstęp **17**

O książce 18
Konwencje zastosowane w książce 18
Naiwne założenia 19
Jak podzielona jest książka 19
Część I: Zapoznajmy się z winem 19
Część II: Wino i Ty: bliskie kontakty trzeciego stopnia 20
Część III: Stary świat wina 20
Część IV: Wina z Nowego Świata 20
Część V: Egzotyczne oblicze win 20
Część VI: Kiedy złapiesz bakcyla 20
Część VII: Dekalogi 21
Część VIII: Dodatki 21
Ikony zastosowane w tej książce 21

Część I: Zapoznajmy się z winem 23

Rozdział 1: Wino — Lekcja 1. ..... **25**

Skąd bierze się wino 25
Co może być bardziej naturalne? 26
Współczesne wynalazki winiarskie 26
Główny składnik 27
Lokalny posmak 27
Jaki kolor ma Twój apetyt? 27
(Niezbyt) białe wino 27
Czy białe zawsze się nadaje? 29
Czerwone wino 30
Róża jest różą, lecz róż jest bielą 32
Kiedy jakie wino? 32

Inne sposoby dzielenia win ... 33
Wino stołowe ... 33
Wino deserowe ... 34
Wino musujące (i bardzo osobista lekcja czytania) ... 35

Rozdział 2: Z kubków smakowych należy korzystać ... 37

Specjalna technika smakowania wina ... 37
Cieszenie oczu widokiem wina ... 38
Nos wie ... 39
Wino w ustach ... 41
Parlez-vous winomowa? ... 43
Podniebienie sekwencyjne ... 44
Wymiar smaku ... 45
Kwestia jakości ... 46
Czym jest dobre wino? ... 47
Kiedy wino jest złe? ... 49
Ostateczna analiza: czy Ci smakuje? ... 50

Rozdział 3: Zazdrość Pinot i inne tajemnice odmian winogron ... 51

Dlaczego winogrona są takie ważne ... 51
O gatunku i odmianie ... 52
Odmiany odmian ... 52
Czym różnią się winogrona ... 53
Winogrona królewskie i plebejskie ... 55
Przewodnik po odmianach białych winogron ... 56
Chardonnay ... 56
Riesling ... 57
Sauvignon Blanc ... 58
Pinot Gris/Pinot Grigio ... 59
Inne białe wina ... 60
Przewodnik po odmianach czerwonych winogron ... 60
Cabernet Sauvignon ... 60
Merlot ... 62
Pinot Noir ... 62
Syrah/Shiraz ... 63
Zinfadel ... 63
Nebbiolo ... 64
Sangiovese ... 64
Tempranillo ... 65
Inne czerwone wina ... 65

Rozdział 4: Nazwy win i kod etykiety 67
Zasady gry w etykietowanie 67
To nazwa szczepu czy miejsca? 68
Dzień dobry, nazywam się Chardonnay 68
Dzień dobry, nazywam się Bordeaux 69
Inne sposoby nazywania win 73
Awers i rewers etykiety wina 75
Sekwencja obowiązkowa 75
Opcjonalne terminy z etykiet 79

Rozdział 5: Za kulisami produkcji 85
Hodowla winogron, produkcja wina i typowy dla tych dziedzin żargon 85
Viti-vini 86
Wariacje winorośli 87
Winiarskie cuda 88
Jeszcze więcej terminów winiarskich 90

Część II: Wino i Ty: bliskie kontakty trzeciego stopnia ... 93

Rozdział 6: Wędrówka po sklepie z winami 95
Kupowanie wina może wystraszyć każdego 95
Sprzedawcy wina wszelkiego autoramentu 96
Supermarkety, hipermarkety i inne 96
Specjalistyczne sklepy winiarskie 98
Wybór właściwego sprzedawcy wina 99
Właściwe postrzeganie ceny 100
Ocena wyboru i fachowości 100
Oczekuj uśmiechu 101
Ocena warunków przechowywania wina 101
Strategie kupowania wina 102
Kuj żelazo, póki gorące 102
Wyjaśnij, czego Ci trzeba 103
Podaj swoją cenę 104

Rozdział 7: Starcie z kartą win 107
Restauracyjne doświadczanie wina 107
W jaki sposób restauracje sprzedają wino 108
Wybór domu 108
Kieliszek premium 109
Specjalne (rezerwowe) karty win 111
(Mało) standardowa karta win 111

Jak czytać kartę win ... 111
Ocena organizacji win ... 112
Zasady wyceniania ... 113
Co powinna mówić karta win? ... 114
Ocena stylu ... 115
Wybór elektroniczny ... 115
Zamawianie wina ... 116
Rytuał prezentowania wina ... 117
Wskazówki dotyczące picia wina w restauracji ... 120

Rozdział 8: Wskazówki odnośnie podawania i korzystania z wina ... 123

Wyjmowanie korka ... 123
Jakich korkociągów nie używać ... 124
Jaki korkociąg kupić ... 125
Inne korkociągi warte używania ... 126
Kelner, w moim winie jest korek! ... 128
Przypadek specjalny: otwieranie szampana i wina musującego ... 129
Czy wino naprawdę oddycha? ... 131
Jak natlenić wino ... 131
Jakie wina muszą oddychać? ... 131
Czy szkło ma znaczenie? ... 133
Właściwy kolor: żaden ... 134
Cienkie, ale nie małe ... 134
Tulipany, stożki, szampanki i inne malownicze nazwy ... 135
Ilu kieliszków właściwie potrzebuję? ... 137
Mycie kieliszków ... 137
Nie za ciepłe, nie za zimne ... 137
Co robić z resztkami wina ... 139
Zabawa z winem ... 140
Wszystko w swoim czasie ... 141
Jak dużo, to za dużo? ... 141

Część III: Stary świat wina ... 143

Rozdział 9: Przerabiamy Francję ... 145

Francuski model ... 145
Zrozumienie przepisów win francuskich ... 146
Drobne różnice w rangach ... 147
Francuskie regiony winiarskie ... 148
Bordeaux: bez porównania ... 148
Podregiony czerwonego Bordeaux ... 151
Mozaika z Médoc ... 152
Klasyfikacja ... 153

Jakiego wina z Bordeaux spróbować? ... 155
Wartość win z Bordeaux ... 156
Praktyczne wskazówki dotyczące picia czerwonego Bordeaux ... 159
Bordeaux może być też białe ... 159
Burgundia: inne doskonałe francuskie wino ... 161
Chardonnay, Pinot Noir, Gamay ... 162
Rozbicie dzielnicowe ... 163
Od regionalnych do wysublimowanych ... 164
Côte d'Or: serce Burgundii ... 166
Côte Chalonnaise: tanie wina burgundzkie ... 171
Chablis: unikalne białe wina ... 172
Mâcon: białe wina w przystępnej cenie ... 173
Beaujolais: dobre i tanie ... 174
Mocne wina z doliny Rodanu ... 176
Hojne wina z południa ... 177
Szlachetne wina z północy ... 178
Dolina Loary: niebiańskie białe wina ... 180
Wina alzackie: z Francji, nie z Niemiec ... 182
Południe i południowy zachód ... 184
Midi: tani region ... 184
Wieczna Prowansja ... 185
Południowo-zachodnia Francja ... 185
Inne francuskie regiony winiarskie ... 186

Rozdział 10: Włochy, kraina vina ... 189

Winnica Europy ... 189
Wina zwyczajne i elitarne ... 191
Kategorie win włoskich w ujęciu prawnym ... 191
Włoskie regiony winiarskie ... 192
Czerwień Piemontu ... 192
Codzienne czerwone ... 195
Białe wina w roli drugoplanowej ... 196
Piękna Toskania ... 197
Chianti: niedoceniany włoski majstersztyk ... 197
Monumentalne Brunello di Montalcino ... 199
Vino Nobile, Carmigiano i Vernaccio ... 200
Jeszcze dwa czerwone i jedno białe ... 201
Super Toskany ... 202
Tre Venezie ... 203
Trzy łagodne wina z Werony ... 204
Sojusz włosko-austriacki ... 204
Dalekie strony: Friuli-Wenecja Julijska ... 206
Migawki z pozostałych części Włoch ... 207

Rozdział 11: Hiszpania, Portugalia, Niemcy i inne kraje 211
Intrygujące wina ze starej Hiszpanii 212
Rioja przewodzi stadu 213
Wyzwanie Ribera del Duero 215
Priorato: powrót z przeszłości 216
Pięć innych ważnych regionów Hiszpanii 216
Portugalia: nie tylko porto 219
Portugalskie „zielone" białe 219
Ważne portugalskie wina czerwone 220
Niemcy: europejski indywidualista 221
Riesling i jego hordy 222
Niemieckie wina: styl i przepisy 222
Regiony winiarskie Niemiec 225
Szwajcarskie wina domowe 228
Austria — doskonałe wina białe (i czerwone) 228
Powrót Węgier 230
Chwała Grecji 231

Część IV: Wina z Nowego Świata 235

Rozdział 12: Południowa półkula dochodzi do głosu 237
Potęga win australijskich 239
Nowa Zelandia w natarciu 244
Chile wychodzi z cienia 246
Argentyna, zawodnik pierwszej ligi 249
Winiarskie safari w Południowej Afryce 251

Rozdział 13: Ameryko, Ameryko 255
Nowy Świat win amerykańskich 255
Własne drogi 256
Własne zasady 256
Kalifornia 257
Tam, gdzie rosną kalifornijskie wina 258
Kiedy wina są dobre 260
Dolina Napa: mała, lecz wielka 260
Winogrona z Napa 261
Kto jest kim w dolinie Napa 261
Przyziemna Sonoma 265
AVA z Sonomy 265
Producenci z Sonomy oraz ich wina 266
Mendocino i Lake 268
Zatoka San Francisco 269
Góry Santa Cruz 270
Co nowego w starym Monterey 271

Na tych wzgórzach majom wino! ... 273
Kontrasty San Louis Obispo ... 274
Santa Barbara, kalifornijski raj ... 275
Gdzie indziej w Kalifornii ... 276
Oregon, opowieść o dwóch Pinotach ... 277
Inny Pinot z Oregonu ... 277
Kto jest kim w dolinie Willamette ... 278
Dwa inne winiarskie regiony w Oregonie ... 279
Wino na pustyni: Waszyngton ... 280
Regiony winiarskie Waszyngtonu ... 281
Kto jest kim w Waszyngtonie ... 282
Fałszywa Stolica ... 284
W centrum i na obrzeżach ... 284
Kto jest kim w Nowym Jorku ... 285
Kanada pachnąca żywicą ... 286
Ontario ... 286
Kolumbia Brytyjska ... 287

Część V: Egzotyczne oblicze win ... 289

Rozdział 14: Szampan i inne wina musujące ... 291

Nie wszystko Szampan, co się świeci ... 292
Rodzaje win musujących ... 293
Jak słodkie jest to wino? ... 293
Jak dobre jest to wino? ... 294
Skąd się bierze wino musujące ... 295
Fermentowanie w zbiornikach: ekonomia skali ... 295
Fermentacja w butelkach: małe jest piękne ... 296
Smak dowodem ostatecznym ... 297
Szampan i jego magiczne wina ... 298
Co czyni szampana winem specjalnym ... 299
Szampany bez roczników ... 299
Szampan rocznikowy ... 300
Blanc de blancs i blancs de noirs ... 302
Różowy szampan ... 302
Kategorie słodyczy ... 303
Najlepsi producenci Szampana ... 304
Inne wina musujące ... 306
Francuskie wina musujące ... 306
Amerykańskie wina musujące ... 306
Włoskie spumante: słodkie lub wytrawne ... 308
Hiszpańskie wina musujące (Cava) ... 310
Gwiazdy z południa ... 311
Kupowanie i podawanie win musujących ... 311

Rozdział 15: Rzadkie gatunki: wina wzmocnione i deserowe 315
Najważniejszy jest czas 315
Sherry: niezrozumiane wino 316
Trójkąt Jerez 316
Fenomen floru 317
Wspólne starzenie 318
Dwa, czyli dwanaście 318
Podawanie i przechowywanie sherry 321
Zalecane sherry 321
Montilla: analog sherry 323
Marsala, Vin Santo i spółka 323
Porto: chluba Portugalii 324
Dom na Douro 325
Porto niejedno ma imię 326
Przechowywanie i podawanie porto 328
Niech żyje Madera 330
Nieskończone, niezniszczalne i smaczne 330
Niekończąca się końcówka 331
Sauternes i szlachetna pleśń 333
Sauternes: płynne złoto 334
Wydobycie złota 334
Polecane gatunki Sauternes 335
Wszystko musi dojrzeć 336
Prawie jak Sauternes 337

Część VI: Kiedy złapiesz bakcyla 339

Rozdział 16: Kupowanie i kolekcjonowanie win 341
Wina trudno dostępne 341
Gra w kotka i myszkę 342
Kupowanie win na aukcjach 343
Kupowanie wina z katalogu lub przez internet 344
Chęć posiadania: kolekcjonowanie wina 345
Zarządzanie zbiorami 346
Organizacja zapewnia spokój 349
Zdrowe otoczenie dla wina 350
Pasywna piwniczka 351
Jeśli nie możesz być pasywny, bądź agresywny 351
Przenośne piwniczki dla mieszkańców bloków 354

Rozdział 17: Studia dla miłośników win 357
Z powrotem do szkoły 357
Szkolenie w działaniu 358
Różne oblicza degustacji 359
Kiedy wejdziesz między wrony... 360
Obiad z winiarzem 362
Wizyta w winiarni 362
Podróżowanie bez wychodzenia z domu 364
Internetowe biuletyny i inne interesujące strony 364

Rozdział 18: Opisywanie i ocena win 367
Słowa tego nie opiszą... 367
Kiedy dojdziesz do głosu 369
Organizowanie myśli 369
Opisy wina 370
Opisywanie wina: puryzm kontra poezja 371
Ocena jakości wina 373

Rozdział 19: Łączenie wina z potrawami 375
Dynamika jedzenia i wina 375
Wina garbnikowe 377
Wina słodkie 377
Wina kwaśne 377
Wina o wysokiej zawartości alkoholu 378
Swój do swego, a może przyciąganie się przeciwności? 378
Mądrość wieków 380

Część VII: Dekalogi 381

Rozdział 20: Odpowiedzi na dziesięć popularnych pytań na temat wina 383
Jakie wino jest najlepsze? 383
Kiedy należy wypić to wino? 384
Czy wino tuczy? 384
Z jakiego szczepu winogron wykonano to wino? 385
Jaki rocznik należy wybrać? 385
Czy istnieją wina bez siarczynów? 386
Czym są wina organiczne? 386
Kim jest ekspert winiarski? 387
Skąd mam wiedzieć, kiedy pić specjalne wino, które trzymam w piwniczce? 388
Czy stare wina wymagają specjalnego obchodzenia się z nimi? 388

Rozdział 21: Obnażamy dziesięć mitów o winie 391
Najlepsze wina to wina odmianowe 391
Tylko drogie wina są dobre 391
Czerwone wina są tym lepsze, im są ciemniejsze 392
Białe wino do ryby, czerwone do mięsa 393
Liczby nie kłamią 393
Rocznik jest najważniejszy (rocznik się nie liczy) 394
Specjaliści od win są nieomylni 394
Stare wina są zawsze dobre 395
Wspaniałe wina smakują kiepsko w młodości 395
Szampany nie dojrzewają 396

Część VIII: Dodatki 399

Dodatek A: Przewodnik po wymowie 401

Dodatek B: Słowniczek terminów winiarskich 405

Dodatek C: Tabela roczników 1985 – 2004 413

Skorowidz 417

Rozdział 4

Nazwy win i kod etykiety

W tym rozdziale:

- Sztuczki pomagające odczytywać etykiety.
- Tajemny kult *terroiru*.
- Prawdziwe znaczenie takich terminów, jak *reserve i estate-bottled*.
- AOC, DOC, DO, QbA, QWSPR i inne dziwne oznaczenia.

Bardzo często bywamy w różnych sklepach — i to nie tylko po to, aby kupować coś do obiadu, ale także, by obserwować pojawianie się nowych gatunków win. Musimy przyznać, że nigdy wcześniej nie widzieliśmy tak dużej ilości nowych gatunków tego trunku! Mniej więcej od 2003 roku wydaje się nam, że każdego tygodnia napotykamy nowe, nieznane nam jeszcze etykiety.

Wybór jest olbrzymi lub całkowicie paraliżujący — w zależności od tego, jak na to spojrzymy. Jedynym sposobem na podjęcie skutecznej decyzji w obliczu ogromu rodzajów dostępnych win jest zdobycie umiejętności odczytywania informacji zawartych na butelkach. Nie jest to rzecz trudna, ponieważ istnieją specjalne przepisy, które mówią, co może, a co nie może się znaleźć na etykiecie wina. Jeżeli opanujesz tę wiedzę, będziesz w stanie sprawnie wybierać konkretne gatunki trunków spośród tysięcy oferowanych przez dzisiejszy rynek.

Zasady gry w etykietowanie

Na etykietach win widnieje wiele różnych nazw. Najczęściej możemy wśród nich znaleźć:

- ✓ Nazwę *odmiany winogron*, z których wyprodukowano wino.
- ✓ Nazwę *marki*, którą tradycyjnie jest nazwa firmy lub osoby będącej *producentem* wina, ale w przypadku tańszych trunków może to być nazwa całkowicie dowolna.

- ✓ Czasami pojawia się tam również specjalna, chwytliwa nazwa wina (*nazwa osobista*).
- ✓ Oznaczenie *miejsca* lub *miejsc* hodowli winogron (nazwa regionu winiarskiego, a czasami też konkretnej winnicy).

Na etykiecie występuje też rocznik, czyli rok zbioru winogron, z których wyprodukowano dane wino, stanowiący ważną część tożsamości trunku. Możemy też znaleźć takie określenia, jak na przykład *reserve* —mogą one posiadać bardzo ścisłe znaczenie lub być określeniami fikcyjnymi, zależnie od miejsca pochodzenia wina.

To nazwa szczepu czy miejsca?

Większość win, które znajdziesz w sklepie czy restauracji, będzie nosić nazwę albo *odmiany winogron*, albo *miejsca ich hodowli.* Takie dane, wraz z informacją o producencie, są skróconą nazwą powszechnie stosowaną w rozmowach o winie.

Na przykład nazwa Robert Mondavi Cabernet Sauvignon oznacza, że mamy do czynienia z winem pochodzącym z winiarni Roberta Mondavi i wykonanego z winogron Cabernet Sauvignon. Fontodi Chianti Classico jest winem wyprodukowanym w winiarni Fontodi, znajdującej się w rejonie Chianti Classico.

W niektórych nazwach być rozpoznasz nazwy odmian winogron (patrz rozdział 3.) lub miejsc — nawet jeśli nie posiadasz specjalnej wiedzy na ten temat. Kiedy jednak trafisz na nieznaną nazwę, nie panikuj. Informacje na jej temat można bowiem łatwo zdobyć (na przykład w rozdziałach od 9. do 15.).

Dzień dobry, nazywam się Chardonnay

Wino odmianowe nosi nazwę *głównej* bądź *jedynej* odmiany winogron, która została użyta do jego produkcji.

W każdym kraju (lub niektórych stanach USA) istnieją specjalne prawa określające minimalny udział odmiany winogron, który jest wymagany do nadania napojowi nazwy tejże odmiany. Ma to duże znaczenie dla reklamy produktu.

Według prawa federalnego USA wino musi składać się w co najmniej 75% z jednej odmiany winogron (czyli kalifornijski Chardonnay może zawierać co najwyżej 25% soku z innych odmian), by mogło nosić jej nazwę. W Oregonie próg ten wynosi 90% (tylko w przypadku Caberneta równa się on 75%). W Australii oraz krajach członkowskich Unii Europejskiej trunek musi się składać przynajmniej w 85% z jednej odmiany owoców.

Niektóre *wina odmianowe* produkowane są wyłącznie z odmiany, której nazwa widnieje na etykiecie. Żaden przepis temu nie przeszkadza.

W większości przypadków na etykiecie nie znajduje się żadna informacja dotycząca zawartości innych typów winogron. Wiadomo jedynie, że musi ono zawierać co najmniej minimalną wymaganą prawem ilość odmiany owoców, których nazwa znajduje się na etykiecie.

Co ciekawe, w przypadku amerykańskich win produkowanych z dwóch odmian winogron oprócz nazw owoców (na przykład Sémillon-Chardonnay) na etykiecie musi się znaleźć również informacja o procentowym udziale obu odmian, zaś wartości te muszą razem stanowić 100%. To się nazywa rzetelna informacja!

Po co nazywać wino nazwą odmiany winogron?

Winogrona to surowiec do produkcji wina. Poza cechami przejętymi z beczek dębowych (pewne smaki i aromaty oraz garbniki) lub procesów produkcyjnych (opisanych w rozdziale 5.) smak wina zależy od użytego soku winogronowego. Dlatego nadawanie mu nazwy odmiany owoców jest bardzo logiczne.

Takie nazewnictwo odpowiada też dobrze poinformowanym konsumentom. Posiadanie informacji o rodzaju użytych winogron przypomina wiedzę o tym, jaka oliwa była podstawą sosu w sałatce, o ilości tłuszczów nienasyconych w chlebie, a także o tym, ile tłuszczu znajduje się w maśle.

Większość win kalifornijskich (oraz innych amerykańskich) nosi nazwy odmianowe. W Australii, RPA i Ameryce Południowej jest podobnie, z tym że używa się tam nazw *głównej odmiany* użytych winogron. Nawet niektóre kraje, w których nazwy nie są wiązane z odmianami (na przykład Francja), wykorzystują ten typ nazewnictwa, zwłaszcza jeżeli dane wino ma być eksportowane do USA.

Waluta odmianowa

Niektórzy miłośnicy wina uważają, że wino odmianowe jest w jakiś sposób *lepsze* od wina nieodmianowego. W rzeczywistości jednak fakt bycia winem odmianowym *w żaden sposób nie wpływa na jakość*.

Dzień dobry, nazywam się Bordeaux

W odróżnieniu od win amerykańskich większość trunków europejskich nosi nazwę *regionu*, w którym rosły owoce użyte do jego produkcji. Wiele takich trunków może pochodzić z tych samych odmian, co wina amerykańskie (na przykład Chardonnay, Cabernet Sauvignon, Sauvignon Blanc etc.), jednak informacja o tym nie znajduje się na etykiecie. Zamiast niej znajdziemy tam takie określenia, jak Bourgogne, Bordeaux, Sancerre i inne. Wszystkie te nazwy określają *miejsce*, z którego pochodzi wino.

Najpopularniejsze nazwy miejsc		
Beaujolais	Chianti	Rioja
Bordeaux	Côtes du Rhône	Sancerre
Burgundia (Bourgogne)	Mosel	Sauternes
Chablis	Porto	Sherry
Szampania (Champagne)	Pouilly-Fuisséô	Soave
Châteauneuf-du-Pape	Rheingau, Rheinhessen	Valpolicella

Czy ma to na celu wprowadzenie zamieszania w głowach ludzi anglojęzycznych, którzy spali na lekcjach geografii?

Au contraire! Europejski system nazewnictwa powstał po to, by przekazywać więcej informacji na temat wina. Takie nazewnictwo znacznie lepiej wyjaśnia, co znajduje się w butelce, niż system odmianowy, ale aby móc z niego skorzystać, należy zdobyć nieco informacji na temat poszczególnych rejonów (część z nich znajdziesz w rozdziałach od 9. do 15.).

Dlaczego nazwy miejsca?

Winogrona muszą gdzieś rosnąć. W zależności od gleby, nasłonecznienia, ilości opadów, nachylenia stoku i innych cech, którymi charakteryzuje się każde *gdzieś*, winogrona będą odznaczały się innymi cechami. Różnice między owocami przekładają się na różnice pomiędzy winami. Z tego powodu każdy napój oddaje charakter miejsca, w którym rosły winogrona, z których go wyprodukowano.

W Europie hodowcy winorośli i producenci win przez stulecia studiowali wpływ poszczególnych czynników na jakość owoców. Udało im się opracować dobre kombinacje miejsc z odmianami winogron, po czym zebrać je w zbiór nieformalnych przepisów. Dlatego też nazwa *miejsce* uprawy w Europie automatycznie określa także odmianę winogron hodowanych w tym miejscu. Na etykiecie nie podaje się jednak jej nazwy, przez co znów nasuwa się pytanie, czy jest to jakiś złowrogi plan, który ma uniemożliwić ludziom spoza Europy zrozumienie procesu produkcji wina.

Rządy terroiru

Terroir (czyt. teruar) jest francuskim słowem, które nie ma odpowiednika w języku polskim, więc jego używanie nie ma nic wspólnego ze snobowaniem się.

Słowo to ciężko jest wyjaśnić, gdyż oznacza ono pewną ideę, którą każdy definiuje tak szeroko lub tak wąsko, jak jest mu to w danej chwili potrzebne.

Odszyfrowywanie europejskiego kodu miejsc

Nazwa wina	Kraj	Odmiany winogron
Beaujolais	Francja	Gamay
Bordeaux (czerwone)	Francja	Cabernet Sauvignon, Merlot, Cabernet Franc i inne*
Bordeaux (białe)	Francja	Sauvignon Blanc, Sémillon, Muscadelle*
Burgundia (czerwone)	Francja	Pinot Noir
Burgundia (białe)	Francja	Chardonnay
Chablis	Francja	Chardonnay
Szampania (Champagne)	Francja	Chardonnay, Pinot Noir, Pinot Meunier*
Châteauneuf-du-Pape	Francja	Grenache, Mourvendre, Syrah i inne*
Chianti	Włochy	Sangiovese, Canaiolo i inne*
Côtes du Rhône	Francja	Grenache, Mourvendre, Carignan i inne*
Porto	Portugalia	Touriga Nacional, Tinta Barroca, Touriga Franca, Tinta Roriz, Tinto Cão i inne*
Pouilly-Fuissé, Macon, Saint Veran	Francja	Chardonnay
Rioja (czerwone)	Hiszpania	Tempranillo, Grenache i inne*
Sancerre, Pouilly-Fumé	Francja	Sauvignon Blanc
Sauternes	Francja	Sémillon, Sauvignon Blanc
Sherry	Hiszpania	Palomino
Soave	Włochy	Garganea i inne*
Valpolicella	Włochy	Corvina, Molinara, Rondinella*

** wina, które powstają z kilku odmian winogron*

Wywodzi się ono z francuskiego wyrazu *terre*, oznaczającego glebę. Dlatego też ludzie często definiują ją po prostu jako ziemię („nasza polska ziemia jest tak samo dobra, jak ziemia francuska").

Terroir jest w rzeczywistości terminem znacznie bardziej złożonym; obejmuje swoim znaczeniem dużo więcej niż tylko glebę. *Terroir* stanowi kombinację niezmiennych warunków naturalnych, takich jak górna warstwa gleby, podłoże, klimat (nasłonecznienie, opady, wiatry itp.), nachylenie zbocza i wysokość, na jakiej położona jest winnica. Prawdopodobnie na całym świecie nie ma dwóch winnic, które cechowałyby się identycznym zestawem powyższych cech, co oznacza, że *terroir* należy rozumieć jako unikalną charakterystykę danej winnicy.

Idea *terroiru* leży u podstaw europejskiej zasady, która mówi, że wino należy nazywać od miejsca jego pochodzenia (jak widać, wcale nie zboczyliśmy z poprzedniego tematu). Wygląda ona następująco: ponieważ rejon powiązany jest z konkretnymi odmianami winogron (ze względu na wspomniane wyżej przepisy), zaś miejsce wpływa na charakter owoców, najlepszym sposobem określenia wina jest podanie nazwy miejsca, w którym zostało wytworzone.

Nie jest to zatem żaden spisek, a wynik całkowicie innego sposobu postrzegania pewnych rzeczy.

Nazwy miejsc na etykietach win amerykańskich

Co prawda pomysł na informowanie o miejscu dojrzewania winogron wywodzi się z Francji, ale ani ten, ani żaden inny kraj w Europie nie ma na niego monopolu. Etykiety win z krajów leżących poza Europą też mogą wskazywać, skąd pochodzi dany trunek — zwykle dzięki podaniu konkretnej nazwy rejonu. Pomiędzy systemem europejskim i systemami nieeuropejskimi są jednak pewne różnice.

Po pierwsze, w przypadku etykiet win amerykańskich (lub australijskich, chilijskich bądź południowoafrykańskich) znalezienie nazwy miejsca może nie być takie proste. Nie jest to zwykle najbardziej rzucające się w oczy słowo na etykiecie (jak w przypadku większości win europejskich), gdyż ten honor przypada zwykle nazwie odmiany winogron.

Po drugie, nazwy miejsc w USA są mniej znane od rejonów europejskich. Owszem, kiedy widzisz etykietę z napisem Napa Valley (dolina Napa), być może wiesz, gdzie to jest, zdarzyło Ci się odwiedzić to miejsce, jeść świetne obiady w Mustards, a może nawet planujesz spędzić resztę życia w jednym z domów na szczycie wzgórza górującego nad szlakiem Silverado, przez co słowo „Napa" naprawdę znaczy dla Ciebie wiele. Jednakże pod względem *prawnym* taki napis na etykiecie oznacza, że wino składa się w co najmniej 85% z winogron hodowanych w tym (dość sporym) rejonie. Nie precyzuje to konkretnego rodzaju winogron, jak w przypadku win europejskich (należy się zatem cieszyć, że na butelce wyraźnie podaje się nazwę głównej odmiany).

Nazwy trunków spoza Europy na ogół jedynie ocierają się o koncepcję *terroiru*. Prawdę mówiąc, pojęcie rejonu jest w ich przypadku niezwykle szerokie. Możemy tylko uśmiechać się na myśl o tym, jak europejscy producenci reagują na tego typu określenia, na przykład widząc etykietę, która mówi, że dane wino pochodzi z „Kalifornii". (*Świetnie, wynika z tego, że winogrona rosły gdzieś na obszarze o 30% większym niż cała powierzchnia Włoch. Cóż za precyzja!*). W samych Włoszech istnieje zaś ponad trzysta wydzielonych rejonów winiarskich.

Kiedy etykieta mówi, że wino pochodzi z Kalifornii, w zasadzie nie wiadomo nic na temat warunków, w jakich rosły winogrona. Jest to bowiem rozległy stan, więc owoce mogły pochodzić z wielu różnych jego rejonów. To samo dotyczy win

australijskich, które pochodzą na przykład z „południowo-wschodniej Australii", czyli rejonu jedynie odrobinę większego od Francji i Hiszpanii razem wziętych.

Inne sposoby nazywania win

Od czasu do czasu można spotkać też wino, które nosi nazwę niebędącą nazwą odmiany winogron ani miejsca produkcji. Wina takie dzielą się na trzy kategorie: *wina markowe*, *wina o nazwie własnej i wina generyczne*.

Wina markowe

Większość win posiada nazwę markową. Należą do nich trunki noszące nazwę odmiany winogron, jak Cakebread (nazwa markowa) Sauvignon Blanc (odmiana), a także nazywane od rejonu produkcji, jak Masi (nazwa markowa) Valpolicella (rejon). Takie nazwy są na ogół jednocześnie nazwami wytwórni danego wina. Ponieważ większość wytwórni produkuje co najmniej kilka rodzajów win, sama nazwa markowa zwykle nie wystarcza do zidentyfikowania konkretnego gatunku napoju.

Czasami jednak zdarza się, że trunek występuje *wyłącznie* pod swoją nazwą markową. Na przykład wino *Salamander* ma na etykiecie napis *czerwone wino francuskie*, nie zawiera jednak żadnych innych informacji na temat swojej charakterystyki.

Wina, które posiadają na etykiecie wyłącznie nazwę markową (bez informacji o zastosowanej odmianie winogron czy miejscu pochodzenia — poza krajem produkcji), są zwykle najtańszymi i najprostszymi rodzajami trunków, jakie można znaleźć w sklepach. Jeżeli wino takie pochodzi z kraju członkowskiego Unii Europejskiej, nie będzie miało nawet zaznaczonego *rocznika* (czyli oznaczenia roku winobrania), ponieważ prawo UE nie pozwala umieszczać takiej informacji na etykietach tego rodzaju napojów.

Większy niż bochenek chleba

Kiedy podróżujemy po innych krajach, często zauważamy, że ludzie różnią się sposobem pojmowania przestrzeni oraz odległości. Jeżeli usłyszysz, że pewna restauracja znajduje się „kawałek dalej", równie dobrze może to oznaczać trzy przecznice i pięć kilometrów.

Nazwy miejsc hodowli winogron są nie mniej problematyczne. Niektóre *miejsca* liczą bowiem kilka hektarów, inne mają ponad dwieście pięćdziesiąt kilometrów kwadratowych, część jest wielkości województwa. Pewne słowa używane w nazwie rejonu mogą zasugerować ich przybliżoną wielkość. Są to (w kolejności malejącej): kraj (*country*), region (*region*), województwo (*district*), okręg (*subdistrict*), gmina (*commune*), winnica (*vineyard*).

Nazwy winogron na etykietach europejskich win

Chociaż większość win europejskich nosi nazwę swojego miejsca pochodzenia, na ich etykietach pojawiają się też nazwy odmian owoców. Na przykład oficjalna nazwa wina włoskiego może składać się z nazwy miejsca i odmiany owoców, na przykład Barbara d'Alba, co oznacza Barbara (odmiana) z Alby (miejsce).

We Francji niektórzy producenci świadomie umieszczają na etykiecie nazwy winogron, nawet jeżeli informacja ta wynika wprost z nazwy wina. Na przykład białe wino z Bourgogne (miejsce) może być oznaczone także jako Chardonnay (odmiana), ponieważ nie wszyscy wiedzą, że każdy trunek z Bourgogne robiony jest wyłącznie z odmiany Chardonnay. Na etykietach win niemieckich na ogół znajdują się zarówno nazwy winogron, jak i oficjalne określenie miejsca ich pochodzenia.

Jeżeli jednak etykieta zawiera nazwę odmiany winogron, najważniejszą informacją z punktu widzenia producentów nadal pozostaje miejsce ich pochodzenia.

Wina o nazwie własnej

Dziś na butelkach można znaleźć naprawdę interesujące nazwy: Tapestry, Conundrum, Insignia, Isosceles, Mythology, Trilogy czy Monsignore. Czy produkt, który kryje się za tą nazwą, służy do picia, jazdy, a może do perfumowania?

Nazwy tego typu są *nazwami własnymi* (często będącymi zastrzeżonymi znakami handlowymi), wymyślanymi przez producentów na potrzeby specjalnych trunków. Wina amerykańskie tego typu są zwykle tworzone przez *łączenie* kilku rodzajów winogron, nie mogą więc one nosić nazwy żadnej z użytych odmian (pamiętasz przepis o 75% objętości?). W przypadku Unii Europejskiej wiele takich win nie zostało zaakceptowanych jako trunki typowe dla regionu, przez co niemożliwe było użycie także nazwy miejsca pochodzenia.

Chociaż nazwa markowa może odnosić się do kilku różnych win, nazwa własna zwykle jest charakterystyczna dla jednego, konkretnego gatunku. Marka wytwórni Fetzer z Kalifornii widnieje na winach Zinfadel, Cabernet Sauvignon, Chardonnay i innych trunkach. Napis Louis Jandot można znaleźć na napojach Beaujolais, Pouilly-Fuissé, Mâcon-Villages i innych. Nazwa własna Luce znajduje się jednak wyłącznie na jednym, konkretnym gatunku wina.

Wina sprzedawane pod nazwą własną produkuje się zwykle w małych ilościach, przy czym są one dosyć drogie (kosztują od sześćdziesięciu do stu pięćdziesięciu złotych za butelkę) i odznaczają się wysoką jakością.

Wina generyczne

Nazwa „generyczna" znajduje się w użyciu tak długo, że stała się wyrażeniem potocznym — z czasem przestano łączyć ją z konkretną marką producenta (czego obawiają się właściciele takich znaków handlowych, jak Xerox, Jeep czy Pampers).

Burgund, Chianti, Chablis, szampan, reńskie, sherry, porto czy Sauterne są nazwami, które teoretycznie powinny być używane wyłącznie dla win produkowanych w ściśle określonych rejonach. Po latach negocjacji z władzami UE rząd USA ustalił, że nazwy takie nie będą używane przez amerykańskich producentów win. Jednakże każdy trunek, który był produkowany pod taką nazwą przed marcem 2006 roku, może tę nazwę zachować. Dlatego też w miarę upływu czasu nazwy generyczne staną się mniej powszechne.

Awers i rewers etykiety wina

Wiele butelek wina posiada dwie etykiety. Przednia zawiera nazwę trunku — to ona przyciąga Twój wzrok, gdy patrzysz na półki w sklepie; tylna zawiera nieco więcej informacji. Mogą to być pomocne rady w rodzaju „to wino jest wyśmienite z jedzeniem", a także niewątpliwie użyteczne wiadomości, jak na przykład: „ogólna kwasowość tego wina wynosi 6,02, zaś jego pH to 3,34".

Jeżeli nieobce jest Ci myślenie krytycznie, w Twojej głowie na pewno pojawiło się pytanie: „Skąd mam wiedzieć, gdzie znajduje się przód, a gdzie tył okrągłej butelki"?

Władze USA najwyraźniej nie przemyślały jeszcze tego problemu. Prawo (tak w USA, jak i innych krajach) wymaga, aby na przednich etykietach wszystkich gatunków win pojawiały się pewne podstawowe informacje, takie jak zawartość alkoholu, rodzaj trunku (na ogół *czerwone wino stołowe* lub *białe wino stołowe*) oraz kraj pochodzenia, nie definiuje jednak ono, czym jest *przednia etykieta*. Dlatego też producenci czasami umieszczają wszystkie te informacje na mniejszej z etykiet, nazywając ją przednią, a następnie z drugiej strony umieszczają dużą, krzykliwą etykietę, zawierającą niewiele więcej niż samą nazwę wina. Jak sądzisz, którą stroną do przodu butelka będzie stała na półce?

To chyba nie ma dla nas specjalnego znaczenia. Wolimy patrzeć na kolorowe etykiety niż na takie, które nie zawierają nic poza nudnymi wartościami. Nie jesteśmy też tak leniwi, by nie odwrócić butelki i nie zdobyć potrzebnych nam informacji. Poza tym cieszy nas fakt, że producenci oraz importerzy wina, którzy muszą liczyć się ze zdaniem władz (precyzujących każde słowo i rysunek na etykiecie), znaleźli małą furtkę pozwalającą im odegrać się na prawodawcach.

Sekwencja obowiązkowa

Rząd federalny USA nakazuje, aby na etykietach wszystkich win sprzedawanych w USA znajdowały się określone informacje, które potocznie określa się mianem *obowiązkowych*. Są to:

- ✓ nazwa marki,
- ✓ określenie typu wina (stołowe, deserowe czy musujące),
- ✓ procentowa zawartość alkoholu (o ile nie jest ona oczywista, na przykład określenie „wino stołowe" oznacza, że zawartość alkoholu nie przekracza w nim 14%, patrz rozdział 1.),
- ✓ nazwa i położenie wytwórni butelkującej wino,
- ✓ pojemność butelki (wyrażona w mililitrach; standardowa butelka wina zawiera 750 ml),
- ✓ zdanie *zawiera siarczyny* (z bardzo, bardzo nielicznymi wyjątkami),
- ✓ ostrzeżenie władz (którego nie będziemy zaszczycać przytaczaniem w tej książce; zawsze możesz sprawdzić je osobiście).

Na rysunku 4.1 znajdziesz typowe umiejscowienie informacji na etykiecie.

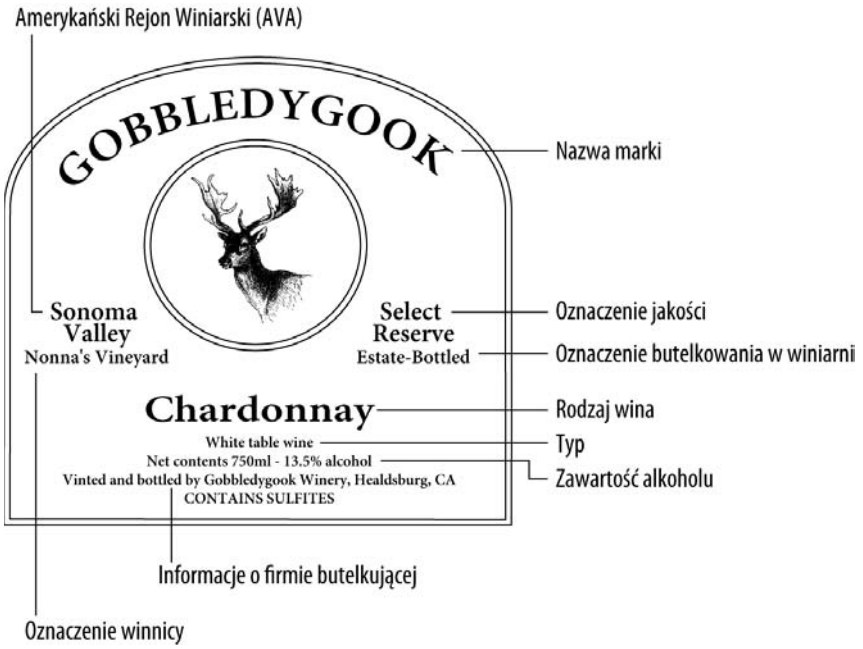

Rysunek 4.1. Etykieta amerykańskiego wina odmianowego

© Akira Chiwaki

Wina wyprodukowane poza USA, lecz sprzedawane na ich terenie, muszą nosić określenie *imported* (importowane), a także nazwę i adres importera. To samo dotyczy trunków sprowadzanych do Polski z zagranicy.

Czy na sali jest prawdziwy producent?

Choć zarówno amerykańskie, jak i europejskie prawo wymaga, by na etykietach znajdowały się nazwa i adres firmy butelkującej wino, informacje te nie zawsze oznaczają producenta trunku.

Spośród wielu różnych wyrażeń, jakich używa się w celu identyfikowania firmy butelkującej, jedynie sformułowania *produced by* czy *made by* (wyprodukowane przez) oznaczają nazwę firmy, w której dokonano fermentacji co najmniej 75% wina (czyli określają prawdziwego *producenta*). Słowa *cellared* (leżakowane) czy *vinted by* (starzone) oznaczają, że w danej firmie wino jedynie leżakowało lub było poddane innym procesom w trakcie przechowywania.

Prawo Kanadyjskie jest podobne. Wymaga ono, by na etykiecie znajdowała się nazwa własna produktu (czyli: wino), objętość, zawartość alkoholu, nazwa i adres producenta, kraj pochodzenia *wina* oraz rozmiar pojemnika. Wiele z tych informacji musi być podanych w języku angielskim i francuskim.

Wymogi europejskie

Niektóre z obowiązkowych informacji podawanych na etykietach w Kanadzie i USA muszą się znaleźć również na winach europejskich. Ponadto władze Unii Europejskiej wymagają podawania pewnych dodatkowych danych, które dotyczą win produkowanych w krajach członkowskich.

Najważniejszą z tych dodatkowych informacji jest tak zwana sygnatura jakości, która w rzeczywistości oznacza miejsce w hierarchii europejskich rejonów winiarskich. Skrótowo rzecz ujmując, na etykiecie każdego wina wyprodukowanego w UE *musi* znajdować się jedno z poniższych określeń:

- ✓ zarejestrowana nazwa miejsca wraz z oficjalnym poświadczeniem rejestracji (niżej przedstawiamy ich szczegółową listę),
- ✓ zdanie mówiące, że trunek jest *winem stołowym,* mającym niższy status od win noszących nazwę zarejestrowanego miejsca.

W przypadku win amerykańskich określenie *wino stołowe* odnosi się do wszystkich tego typu trunków, które zawierają najwyżej 14% alkoholu i nie są winami musującymi. Termin ten oznacza zatem zupełnie co innego niż w Europie.

Apelacja pochodzenia

Zarejestrowane miejsce nosi nazwę *apelacji pochodzenia.* W rzeczywistości każde europejskie miejsce pochodzenia określa znacznie więcej niż sam region, w którym wyhodowano winogrona. Każde miejsce wiąże się bowiem ściśle

z konkretnymi odmianami winogron, metodami hodowli oraz sposobami produkcji. Dlatego też każda apelacja jest nie tylko częścią nazwy wina, ale także wskazówką dotyczącą jego charakteru.

Europejskie wina określane przez nazwę miejsca pochodzenia należą do kategorii QWPSR (Wina jakościowe wyprodukowane w konkretnym regionie). Poniższe zdania (znajdujące się na etykietach) poświadczają, że dane wino należy do QWPSR, a więc jego nazwa jest jednocześnie zarejestrowaną nawą rejonu winiarskiego.

- ✓ **Francja**: *Appellation Contrôlée* lub *Appelation d'Origine Contrôlée* (AC lub AOC), czyli *regulowana nazwa miejsca pochodzenia* lub *nazwa miejsca objęta prawem*. Ponadto wina o nieco niższym statusie mogą być oznaczone jako AO VDQS — *Appelation d'Origine Vins Délimités de Qualité Supérieure*, czyli *nazwa miejsca pochodzenia, wydzielone wino najwyższej jakości*.
- ✓ **Włochy**: *Denominazione di Origine Controllata* (DOC), czyli *regulowana nazwa miejsca pochodzenia*, czy też, w przypadku win o jeszcze wyższym statusie: *Denominazione di Origine Controllata e Garantita* (DOCG), czyli *regulowana i gwarantowana nazwa miejsca pochodzenia*.
- ✓ **Hiszpania**: *Dénominación de Origen* (DO) czyli *nazwa miejsca pochodzenia* oraz *Dénominación de Origen Calificada* (DOC) czyli *kwalifikowana nazwa miejsca pochodzenia* (oznacza to wina o najwyższym statusie, które są produkowane wyłącznie w rejonach Rioja i Priorat).
- ✓ **Portugalia**: *Denominaçāo de Origem* (DO) czyli *nazwa miejsca pochodzenia*.
- ✓ **Niemcy**: *Qualitätswein bestimmter Anbaugebiete* (QbA), co oznacza *wino jakościowe z określonego rejonu* lub, w przypadku najlepszych win, *Qualitätswein mit Prädikat* (QmP), co tłumaczy się jako *wino jakościowe o specjalnych właściwościach*. O skomplikowanym systemie apelacji w Niemczech możesz przeczytać w rozdziale 11.).

Europejskie wina stołowe, czyli wina nieposiadające konkretnej apelacji pochodzenia, określane są w każdym kraju jednym z dwóch określeń. Pierwsze z nich odnosi się do napojów o znanym miejscu pochodzenia (w przypadku Włoch są to dwa określenia), drugie — do trunków, które pochodzą z niesprecyzowanych rejonów na terenie całego kraju. Określenia te brzmią następująco:

- ✓ **Francja**: *Vin de pays* (wino regionalne), po którym następuje nazwa rejonu; *vin de table*.
- ✓ **Włochy**: *Indicazione Gegrafica Tipica* (IGT, typowe wskazanie geograficzne) oraz nazwa danego rejonu lub *vino da tavola* (wino stołowe), po którym występuje nazwa rejonu; *vino da tavola*.
- ✓ **Hiszpania**: *Vino de la tierra* (wino regionalne) wraz nazwą rejonu; *vino de mesa*.

- ✓ **Portugalia**: *Vinho Regional* (wino regionalne) i nazwa stosownego regionu; *vinho de mesa*.
- ✓ **Niemcy**: *Landwein* (wino regionalne) wraz z nazwą regionu; *Deutscher Tafelwein*.

W tabeli 4.1. przedstawiono zebrane oznaczenia poszczególnych kategorii win.

Tabela 4.1. Zebrane oznaczenia win europejskich

Kraj	Oznaczenia QWSPR	Oznaczenie win stołowych ze wskazaniem geograficznym	Oznaczenie win stołowych bez wskazania geograficznego
Francja	AOC	Vin de pays	Vin de table
	VDQS		
Włochy	DOGC	IGT, Vino da tavola (z nazwą rejonu)	Vino da tavola
	DOC		
Hiszpania	DOC	Vino de la tierra	Vino de mesa
	DO		
Portugalia	DO	Vinho regional	Vinho de mesa
Niemcy	QmP	Landwein	Deutscher Tafelwein
	QbA		

Na rysunku 4.2. znajduje się etykieta wina europejskiego

W USA rejon winiarski określany jest mianem *American Viticultural Area*, lecz wyrażenie to nie pojawia się na etykietach wina (patrz rysunek 4.1). To samo tyczy się win australijskich i południowoafrykańskich.

Opcjonalne terminy z etykiet

Poza obowiązkowymi informacjami, których wymagają władze, na etykiecie mogą pojawiać się dowolne wyrażenia. Nie muszą one posiadać znaczenia, które ma wmówić klientowi, że właśnie kupuje wyjątkowy produkt, mogą to równie dobrze być informacje naprawdę pomagające zrozumieć, co tak naprawdę znajduje się w butelce. Czasami te same słowa należą do obu kategorii naraz, w zależności od rodzaju etykiety czy miejsca pochodzenia wina. Ta rozbieżność wynika z faktu, że pewne słowa są w jednych krajach terminami regulowanymi prawem, podczas gdy w innych nie przykłada się do nich wagi.

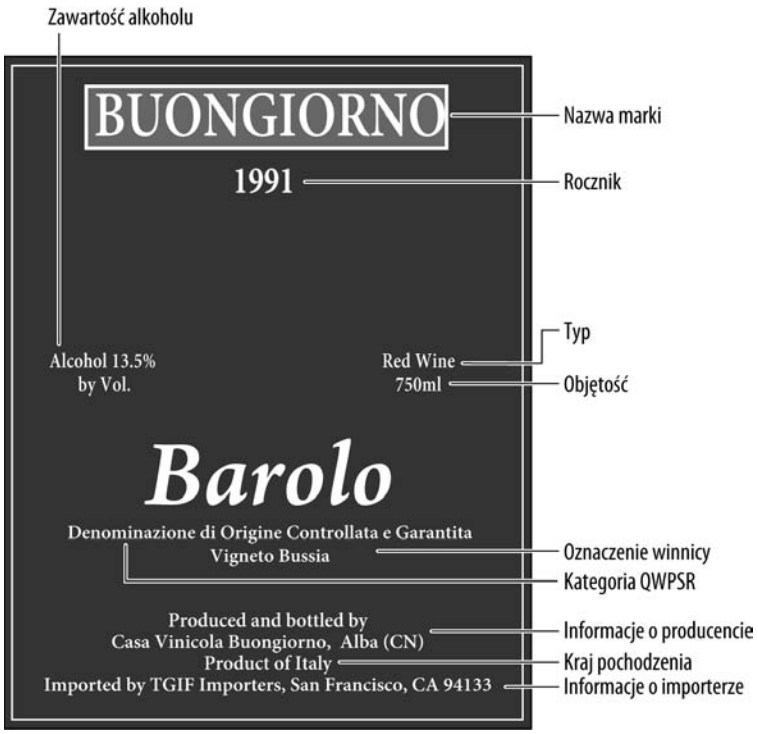

© Akira Chiwaki

Rysunek 4.2. Etykieta europejskiego wina przeznaczonego na rynek amerykański

Rocznik

Słowo *rocznik* i data roczna (lub samo oznaczenie roku) to najpopularniejszy rodzaj informacji opcjonalnej, która jest umieszczana na etykietach wina (patrz rysunek 4.2). Czasami rocznik pojawia się na etykiecie w postaci samego oznaczenia roku, a niekiedy na małej naklejce umieszczanej nad etykietą przednią.

Rocznik oznacza po prostu rok zbioru winogron, które posłużyły do wyprodukowania danego wina. W zależności od przepisów panujących w danym kraju zawartość takich owoców w trunku musi wynosić od 75% do 100%, aby napój można było nazwać mianem rocznikowego (wina nierocznikowe powstają poprzez mieszanie trunków produkowanych w różnych latach). W powszechnej opinii panuje pogląd, że wino rocznikowe jest w jakiś sposób lepsze od pozostałych. *W rzeczywistości jednak nie ma żadnego związku między jakością trunku a faktem pochodzenia z jednego rocznika*.

Ogólnie rzecz biorąc, wpływ rocznika, a więc to, czy winogrona skorzystały, czy też straciły na warunkach pogodowych występujących w danym roku, ma znaczenie wyłącznie w dwóch przypadkach. Po pierwsze, gdy kupujesz wina najwyższej jakości, po drugie, gdy trunki produkowane są w rejonach, w których występują znaczne wahania klimatu (jak na przykład spora część europejskich rejonów winiarskich).

Europejska hierarchia win

Choć każde z państw członkowskich posiada własne przepisy dotyczące nazewnictwa win, wszystkie te prawa muszą być zgodne z ogólnymi przepisami UE. Prawodawstwo precyzuje dwa poziomy, którym odpowiadać musi każde z win produkowanych na terenie Unii.

- ✓ **Wina jakościowe**: posiadają oficjalną apelację pochodzenia (każde prawo dotyczące apelacji precyzuje obszar, rodzaj winogron, metody hodowlane, techniki fermentacji i starzenia wina etc.). W języku angielskim kategorię tę określa się mianem QWPSR (Quality Wine Produced in Special Region), zaś w kilku innych językach skrót ten brzmi VQPRD. Do tej kategorii należą wszystkie wina AOC, DOC, DO i QbA (skróty objaśnione zostały powyżej).
- ✓ **Wina stołowe**: pozostałe wina produkowane na terenie UE. Kategoria ta dzieli się na dwie podkategorie. Do pierwszej należą wina stołowe związane z konkretnymi rejonami geograficznymi, takie jak francuskie *vin de pays*, hiszpańskie *vino de la tierra*. Drugą stanowią wina, które nie są związane z żadnym konkretnym regionem, nie muszą one posiadać na etykiecie oznaczeń odmian winogron lub rocznika.

Pozostałe wina produkowane w UE należą do trzeciej kategorii:

- ✓ **Wina:** trunki produkowane poza terenem UE, czyli na przykład w USA, Kanadzie czy Australii. Jeżeli wino posiada wskazanie miejsca pochodzenia bardziej precyzyjne niż sam kraj, wówczas należy ono do jednej z powyższych kategorii.

Reserve

Reserve jest jednym z naszych ulubionych pustych słów, które występują na etykietach win amerykańskich. Ma ono przekonać klienta, że dane wino jest w jakiś sposób specjalne. Sztuczka ta jest dość skuteczna, gdyż słowo *reserve* posiada bardzo konkretne znaczenie — wiąże się z pewnym prestiżem, ale wyłącznie w przypadku win z niektórych krajów.

- ✓ W Hiszpanii i Włoszech słowo *reserve* (lub lokalny odpowiednik) oznacza wino, które długo leżakowało przed dopuszczeniem go do sprzedaży. Mamy zatem do czynienia z trunkiem wyższej jakości, które opłacało się przechowywać dłużej. W Hiszpanii funkcjonuje kilka poziomów takich oznaczeń, na przykład Gran Reserva.
- ✓ We Francji słowo to nie ma konkretnego znaczenia; najczęściej służy do określenia win, które są w jakiś sposób lepsze od standardowych produktów danej winiarni.

W USA słowo *reserve* miało kiedyś takie samo znaczenie, jak obecnie we Włoszech czy Hiszpanii (na przykład Beaulieu Vineyards Georges de Latour Private Reserve, czyli najlepszy Cabernet produkowany w winnicach Beaulieu). Dziś jednak można trafić w sklepach na kalifornijskie wino, które zawiera na etykiecie napis Proprietor's Reserve, a kosztuje dwanaście złotych. Trunki te są

nie tylko najtańszymi napojami tego producenta, ale też jednymi z najtańszych produkowanych w USA. Inne wina noszą też określenia w rodzaju Special Reserve, Vintage Reserve, Vinter's Reserve czy Reserve Selection, które nie mają jednak żadnego konkretnego znaczenia.

Estate-bottled

Estate (posiadłość) to nieco bardziej wysublimowane określenie, za którym kryje się gospodarstwo winiarskie, czyli połączenie winnicy z winiarnią. Termin *estate-bottled* (butelkowane na miejscu) oznacza, że wino zostało wyprodukowane i zabutelkowane przez jedną firmę. Innymi słowy, widząc go na etykiecie, możesz mieć pewność, że producent czuwał na całym procesem produkcji trunku: od hodowli, przez fermentację, aż do jego zabutelkowania. W wielu krajach producenci nie są faktycznymi właścicielami winnic, ale ciąży na nich obowiązek kontrolowania hodowli owoców, których używają do wyrobu napojów.

Wyrażenie *estate-bottled* jest ważne dla wszystkich, którzy sądzą, że wino nie może być dobre, jeżeli nie będzie się przywiązywało odpowiednio dużej wagi do jakości winogron. Gdybyśmy sami wytwarzali trunek, chcielibyśmy mieć pewność, że mamy pełną kontrolę nad naszymi winnicami.

Nie chcemy przez to powiedzieć, że każde dobre wino musi być produkowane z hodowanych przez producenta winogron, ponieważ na przykład winiarnia Ravenswood wytwarza świetne wina z owoców kupowanych od niezależnych hodowców. Z kolei niektórzy kalifornijscy hodowcy winogron, jak na przykład rodzina Sangiacomo, podchodzą do swoich upraw bardzo poważnie, nie produkują oni jednak wina, lecz sprzedają wszystkie zbiory różnym winiarniom. W obu powyższych przypadkach wyprodukowane trunki nie mogą posiadać oznaczenia *estate-bottled.*

Niektóre francuskie wina mają na etykiecie oznaczenia *domaine-bottled* lub *château-bottled* (bądź wyrażenie *mis en bouteille au château/au domaine*). Oznacza to dokładnie to samo, co *estate-bottled*, gdyż francuskie słowa *domaine* i *château* posiadają to samo znaczenie, co angielskie *estate*.

Nazwa winnicy

Niektóre wina ze średniej i górnej póki (kosztujące od pięćdziesięciu złotych wzwyż) mogą być oznaczane nazwą konkretnej winnicy, w której dojrzewały winogrona. Czasami zdarza się, że jeden producent wytwarza kilka różnych trunków, które są rozróżnialne wyłącznie ze względu na nazwy winnic widniejące na etykiecie. Każde z tych win — z racji różnic w *terroirze* poszczególnych miejsc — będzie inne. Nazwie winnicy może towarzyszyć też samo słowo *winnica* (ang. *vineyard*).

Wina włoskie, które bardzo często produkowane są z winogron hodowanych w pojedynczej winnicy, obok jej nazwy zawierają na etykietach wyrażenie *vigneto* lub *vigna*. Czasami jednak nie mają takich oznaczeń. Umieszczanie ich nie jest bowiem obowiązkowe.

Inne dodatkowe słowa na etykietach

Być może odetchniesz z ulgą, że właśnie wyczerpaliśmy listę wyrażeń, które mogą się pojawić na etykietach win.

Jednym z dodatkowych określeń spotykanych na etykietach francuskich może być *Vieilles Vignes* (czyt. *wijej wiń*), co tłumaczy się jako „stare winorośle". Napis taki można zauważyć na etykietach win kalifornijskich i australijskich. Ponieważ ze starych winorośli zbiera się bardzo mało winogron w porównaniu z roślinami młodymi, ich jakość zwykle jest bardzo wysoka. Problem polega na tym, że nie ma żadnych przepisów, które regulowałyby wykorzystywanie tego określenia, więc każdy może się upierać, że jego winorośle są stare.

Słowa *superieuré* (Francja) lub *superiore* (Włochy) stanowią część nazwy AOC lub DOC (patrz: „Sekwencja obowiązkowa" we wcześniejszej części tego rozdziału). Oznaczają one, że trunek posiada wyższą zawartość alkoholu niż typowe wino tego samego rodzaju. Nie należałoby się jednak przejmować tym określeniem.

Słowo *Classico* występuje na etykietach niektórych włoskich win DOC i DOCG. Oznacza ono, że winogrona, z których wykonano dany trunek, pochodzą z samego serca wymienionego rejonu.